

UNESCO Öğrenen Kentler Ağı Çerçevesinde Küresel Ağların Kentsel Kalkınmaya Katkısı

The Contribution of Global Networks to Urban Development within the Framework of UNESCO Learning Cities

Prof. Dr. Sülün Evinç Torlak [ID 0000-0003-4075-9321](#)
Ph.D. candidate Tancu Söyleyici [ID 0000-0003-3880-0786](#)

Abstract

The irresistible speed of globalization also accelerates urbanization. Local governments have difficulties in providing services in the face of increasing problems. They establish "network type" organizations in order to develop solutions. The Learning Cities Network, established under the umbrella of UNESCO, is one such organization. Development according to formation; by increasing the level of knowledge of the people. It is thought that the Learning City System contributes to urban development. In the study, the contribution of the Learning City System to urban development is tested within the framework of the example of Turkey. Six cities in the country that are members of the Learning Cities Global Network System are discussed. "Embedded Theory Method", one of the qualitative research methods, was used. Basic concepts have been created based on the Learning Cities Criteria in the Beijing Declaration. The frequency of transition of these concepts has been measured in the Member Cities' Activity Reports. The situation of the cities in the System before and after becoming a member of the Network was compared. In addition, cities similar to Learning Cities, which have not yet joined the system, were selected and a "comparative analysis" was made with the learning cities, and their difference with Learning Cities was revealed. According to the results of the analysis, the areas where Learning Cities were successful and unsuccessful in urban development were determined. Successful examples were examined, and suggestions were developed for learning cities within the framework of the results of the analysis.

1 Giriş

Küreselleşme ile en çok etkilenen yerleşim birimleri kentlerdir. Hızlı küreselleşme ile alanı daralan Ulus Devletin yarattığı boşluğu, kent yönetimleri doldurmaya çalışmaktadır. Yaşanan hızlı dönüşümle kentlerde yaşam zorlaşmaktadır. Bu noktada yerel yönetimlere çok görev düşer. Kent yönetimleri, bir taraftan küreselleşmeyle ağırlaşan hizmet yükünü karşılamaya çalışmakta, diğer taraftan küresel gelişimden daha fazla pay almak için birleriyle yarışmaktadır. Günümüzde ülkelerin değil kentlerin rekabetinden söz edilmektedir. Kentler, bölgesel ve küresel çözümler geliştirmek; yerel kalkınmayı sağlamak, kentsel değerleri korumak; yaşanabilir artırmak üzere "ağ tipi" örgütlenmelere katılarak; kaynak, bilgi, deneyim paylaşımı yapmaktadır. Küresel sorunlara çözüm ancak küresel işbirliğiyle sağlanır yaklaşımı ile çalışan Öğrenen Kentler Ağı (ÖKA), yerel yönetimleri bir araya getiren böyle bir organizasyondur. Amaç, "halkın bilgi seviyesini artırarak kentsel gelişimi sağlamaktır.

Çalışmada, Ülkemizde Öğrenen Kentler Ağı'na üye 6 kent üzerinden, Öğrenen Kent (ÖK) olmanın kentsel ekonomik kalkınmaya katkısı ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Amaç, sistemde yer alan kentlere yön göstermek ve katılmak isteyen kentlere rehber olmaktır. UNESCO Pekin Zirvesinde Pekin Bildirgesi ile ÖK belediyelerine 12 Odak Çalışma Alanı önerilmektedir. Çalışmada bu odak alanlar esas alınmıştır. Odak Alanların açıklamalarında ki anlamlı kelime kaba veri olarak ele alınmış, test edilerek net veri seti elde edilmiştir. Kentlerin Faaliyet Raporlarında bu verilerin geçme sıklığı ölçülmüş, içerik analizi ile Raporlarda gömülü bilgi açığa çıkarılmıştır. Nicel hale getirilen bulgular, çoklu karşılaştırmalı analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Karşılaştırmalar yapılarak ÖK olmanın kentsel kalkınmaya etkisi ölçülmeye çalışılmıştır.

2 Sorunun ve Çözüm Önerisinin Tanımlanması

2.1 Sorun: Küreselleşme ve Küreselleşmenin Kentler Üzerindeki Etkisi

Karşı konulmaz bir olgu olarak görülen tüm dünyayı etkisi altına alan küreselleşme; karmaşık, çok yönlü ve evrensel bir kavramdır Kentler süreçten paylarına düşeni alır. Ulus devletin ekonomik alanda yitirdiği işlevini üstlenen kentler değişime uğrar, işlevleri artar işlev alanı genişler. Uluslararası sermaye için cazibe merkezi haline gelirler, mekânsal dönüşüm yaşanır. Uluslararası sermayenin parçası olan kentler, diğer kentlerin önüne geçebilmek, küreselleşmeden en fazla pay alabilmek için yarışır hale gelir (Kayan, 2015:273) Üretim ve ticari faaliyette bulunan ve yatırımcının önündeki engelleri kaldıran kentler rekabet gücünü ve ekonomideki üstünlüğünü artırır (Akıncı vd., 2004:90, Pustu, 2006:146). Küresel sermayenin, yatırım amaçlı yerel yönetimleri muhatap alması, Ulus Devletin otoritesini sarsıp, işlev kaybına neden olur. Ulus devletlerin yitirdikleri işlevleri başta metropoller olmak üzere kentler yerine getirir. Kentler her yönden küresel işlevlerin odak noktası ve kurgulayıcı konumuna gelmektedir. Ekonomik ve siyasal anlamda karar ve yönetim yetisi, ulus devletten küresel kentlere devredilmektedir. Karar alma yetkisi başkentler kadar, hatta onlardan daha çok küresel kentlerin hegemonyasına

geçmiştir (Özcan-Çakır Sümer, 2015:239, Tümtaş-Ergun, 2016:136). Küreselleşme ve liberal politikalar, kamu hizmet sunumunda değişimi beraberinde getirir. Kamu hizmetlerinin kamu kurumlarınca yerine getirme zorunluluğu kalkar ve hizmetler piyasa fiyatları üzerinden fiyatlanır maliyet tümüyle kullanıcıya yüklenir (Keleş, 2005:564-565).

Kamu hizmet sunumu ve kentsel gelişimi düzenleme rolü özel sektöre aktarılır, hizmetlere kamu işletmeciliği mantığı ile yaklaşmaktadır. Kamu yararı terk edilerek karlılık kente yönelik kararlarda etkili olmaktadır (Kiper, 2004:15). Ulus devletin konut, eğitim, sağlık, kültür, ticaret, ulaşım gibi ortak tüketim araçlarına müdahalesinin istenmemesi kentlerde, mekânsal ayrışmanın oluşmasına neden olur. Ortaya çıkan yeni eşitsizlikler ile şekillenen kentlerde varlıklı ve yoksul mekânlar oluşur. Hızla artan konut talebi, kentsel arsa stoku olarak görülen yoksul kesime ait yaşam alanları kentsel dönüşüm projesi adı altında karşılanmaya çalışılmaktadır. Her kent uluslararası sermaye, yatırım, ticarettten aynı oranda yararlanamaz. (Kayan, 2015:278-279). Uluslararası sermayenin yönelimini çekmek, tercih edilir olmak için kentler yapısal değişim geçirmek durumundadır. Değişim kentlerin sadece mekânsal etkilemez, kentin sosyo-kültürel öğeleri değişir, yeni kent kültürü ortaya çıkar. Kentler kendine özgü kimliklerini koruyamaz, ortak kültürün parçası olurlar (Özcan- Çakır Sümer, 2015:239). Tüketim toplumu normuna giren kentler, tek tip kültür ve yaşam tarzı benimsenir, sosyal kutuplaşma ve zengin - fakir arasındaki uçurumu yansıtan yerleşim birimi haline gelir (Yönten Balaban ve İrdem, 2017:259). Dönüşüm kent kimliğinde de yaşanır (Özcan ve Çakır Sümer, 2015:239). Kentlerde değişim ile yaşam biçimi, giyim tarzı, eğlenme şekli giderek birbirine benzer. Küreselleşme tek tip toplum ve tek tip tüketici kitlesi oluşturma isteğindedir (Kayan, 2015:279). Ayrıca, her yerde vazgeçilmez sosyal alan Alışveriş Merkezileri ile kentin tarihi ve kültürel dokusu tahrip edilerek kent kimliği yok edilmektedir (Yönten Balaban- İrdem, 2017:259). uluslararası sermaye kar marjını yüksek tutmak ve etkili imaj için çok katlı binalar, rezidanslar, ihtişamlı binalar ister. Küresel sermayeyi çekmek için kent yönetimleri, bu tür yapılaşmaya izin verir hatta teşvik etmektedir.

2.2 Çözüm Önerisi: Küresel Kentsel Ağlar

1970 Dünyada Ekonomik Bunalımı sonrası birçok sorunla karşılaşan kentler çözüm için uluslararası iş birliğine girmişlerdir (Sipahi, 2016:786). Küresel sorunlara yönelik çözüm odaklı uluslararası örgütlenmeler hızla artmaktadır. Kamu hizmetlerine talebin artması ve çeşitlenmesi ile ortaya çıkan sorunların çözümünde yerel yönetimler zorlanmaktadır. Kapitalist ekonomik mücadelede kentlerin rekabet gücünün artmasının, kentler arasında iş birliği kültürünün gelişmesiyle mümkün olabileceği anlaşılmıştır. Ortak sorunları olan kentler birbiriyle kentsel ağlar vasıtasıyla ilişki kurar, sorunları daha hızlı ve daha az maliyetle çözmek üzere bir araya gelir (Kundak, 2013:56). Kentler, sorunlara çözüm bulmak, kültürel diyalogu arttırmak ve ekonomik kazanımlar sağlamak üzere yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası düzeyde işbirliği yaparlar.

Günümüzde, kentler arasında ağ yapılanma önem kazanmış ve kentlerin yerel kalkınmasında “Ağ tipi örgütlenme” anahtar unsur olmuştur (Erkuş Öztürk, 2009:73-74). Kentsel Ağ kavramının temelini “ağ yapı” kavramı oluşturur. Ağ yapılar: “İşbirliği yapan kuruluşlar arası ilişkilerinden oluşan, onları birbirlerine eklemleyen yapı” olarak tanımlanır (Göksu, 2018:3). Ağlar vasıtasıyla kentler birbirinden öğrenmekte, politika transfer etmekte, sorun çözümüne ilişkin dayanışma sağlamaktadır (Köseoğlu, 2019:58). Hiyerarşik yapıya olmayan örgütlenmede kentler arası ilişki “tamamlayıcı” nitelik taşır, iş birliği temelidir (Çötel-Yenen, 2012:58). Ulaşım ve iletişim teknolojisinde gelişmeler mesafeleri kaldırarak “ağlar” bütününe ortaya çıkmasına sağlar (Akyos-Danış, 2011:140). Kalkınmada kentler arasında denge oluşturmak, özellikle orta ölçekli kentlerin ekonomik olarak desteklenmesini sağlamak üzere kentler iş birliğine yönelir. Amaç; sadece sorunların çözümü ile sınırlı değildir, kentlerin ekonomik, toplumsal gelişimini hızlandırmak, küresel ekonomiye katılımı arttırmak, küreselleşme etkisini olumlu hale çevirmektir. Amaç, kent kültürünün ve tarihinin korunması, ekoloji, sürdürülebilirlik, sosyal alanda işbirliği, bilgi ve tecrübe paylaşımı gibi birçok konuda dayanışmayı sağlamaktır (Akman, 2017:486). Kentler kaynaklarını birleştirmekte, birbirlerini tamamlamakta, fonksiyonları geliştirmekte, olanak ve hizmetlerini paylaşmaktadır.

Kentler arasında bölgesel ve küresel köprüler kenti ulusal alandan uluslararası alana taşır. Sorumlulukların paylaşımı, devleti az önemli aksine paydaşı fazla olan yönetim anlayışı etkili kamu politikası geliştirilmesi önemli rol oynar. Kentle ilgili sorunlara göre farklı amaç ve isimlerde ağlar ortaya çıkmıştır (Akman, 2017:486). Kentsel ağlar yukarıdan aşağıya/ aşağıdan yukarıya, açık/ kapalı, bağlantıları güçlü /zayıf, kısa/ uzun ömürlü, politika belirleyen/ uygulayan, formal/informal olarak farklı türlerde ortaya çıkmaktadır. Coğrafi düzlemde uluslararası, ulusal, bölgesel, kentsel olarak ortaya çıkar (Aydınlı -Memiş, 2014:71). İşbirliğine dayalı ittifakların başarısı kentlerin gelişim dinamikleri ile doğru orantılıdır. Kentler bu birlikteliğin sağladığı avantajlar ile bölgesel güce dönüşebilir. Uzmanlaşan, ekonomik, kültürel ağlar; kentler arasında kaynak ve hizmet değişimi, bilgi, deneyim transferi gibi amaçla kurulur (Göksu, 2018:3-5).

3 Kavramsal Çerçeve

Bu çalışma, UNESCO Öğrenen Kentler Küresel Ağ Sisteminin dayandığı iki kavram Hayat Boyu Öğrenme ve Öğrenen Kent kavramları çerçevesinde oluşturulmuştur.

3.1 Hayat Boyu Öğrenme Kavramı

Küreselleşme ile yaşanan değişim süreci eğitim sistemlerini etkilemiş, yenilenmeye zorlamıştır. Örgün eğitimle bireyin elde ettiği kazanımlar yetmemiş, hayatın birçok alan ve aşamasında öğrenme sürecinin devam etmesi gerekmiştir. Yaşamı sürdürmek için gerekli olan bilgiler kısa sürede geçerliliğini yitirmektedir. İş dünyasında; iş bulmak ve işi olanların durumunu korumak için devamlı yeni şeyler öğrenmesi, niteliklerini geliştirmesi gereklidir. Tüm bu öğrenme faaliyetleri “Hayat Boyu Öğrenme (HBÖ)” kavramı ile açıklanır (Samancı ve Ocakçı, 2017:712) HBÖ: Kişisel, sosyal, ekonomik alanda bireye bilgi, beceri ve yeterlilik kazandıracak olan her türlü öğrenme etkinlikleri olarak tanımlanır (Taşçı vd., 2015:198). HBÖ; kişilerin yaşamları boyunca kazandıkları bilgi, beceri ve değerleri artıran, güçlendiren, bunları yaşamda uygulanmasını sağlayan destekleyici süreci ifade eder. (Candy atfen Gökşan vd., 2009:143). Bireyin eğitim yoluyla, bilgi, beceri, tutum ve davranışlarındaki gelişimdir. HBÖ; hayat boyu, kişisel veya mesleki olarak yeterliliğin geliştirilmesidir. UNESCO göre, “beşikten mezara öğrenme” olarak insan hayatının her dönemini kapsayan süreçtir.

HBÖ, insan hayatı boyunca sürer. As olan eğitim faaliyetlerinin örgün eğitim sonrası devam etmesidir. Süreç; örgün eğitimin yaş ve mekan sınırlamasından bağımsız, bireyin öğrenme ile kazandığı her türlü bilgi, beceri, tutum ve davranışları kapsar. Öğrenme; evde, işte, okulda, bireyin olduğu her yerde, her türlü toplumsal alanda olabilir. Yaş, eğitim durumu, sosyal statü gibi sınırlamalar da söz konusu değildir (Samancı ve Ocakçı, 2017:712). Örgün/yaygın, mesleki/teknik, hizmet içi/ dışı alanların tümünü kapsar. Örgün eğitime alternatif değildir, örgün eğitim ile eksik, yetersiz verilen bilgi ve becerinin tamamlanması veya farkına varılmamış yeteneğin keşfi olarak değerlendirilebilir (Gökşan vd., 2009:144). HBÖ ile toplumsal değişim ve gelişim içerisindeki bireyin sürece uyum sağlaması ve ekonomik gelişim için gerekli insan kaynaklarının istihdam edilmesi amaçlanır (Samancı ve Ocakçı, 2017:711).

İlk 1960 UNESCO konferansında kullanılır. UNESCO Eğitim Enstitüsü kavramı ele alır ve geliştirir. 1970-1980 birçok araştırmacı, konu üzerinde çalışır. HBÖ, tüm dünyada ilgi görür. 1990 küresel kriz sonrası, istihdam sorununun çözümü olarak görülüp, desteklenir. Yaklaşımı benimseyen ülkeler eğitim sistemleri yeniden yapılandırır (Şahan-Yasa, 2017:1851-1852). AB öğrenmeye özel önem verir ve HBÖ, eğitim politikalarının temelini oluşturur. 1995’te “Öğrenen Topluma Doğru” adlı bir çalışma yapılır. 1996 Avrupa’da HBÖ yılı ilan edilmiştir. Ekonomik ve sosyal alandaki değişim, bilgi temelli topluma geçiş, yaşanan nüfus gibi nedenlerle eğitim ve öğretimde yeni politikaların gelişimini zorunludur. Bu politikalar da HBÖ çerçevesinde geliştirilerek hayata geçirilmiştir (Akbaş- Özdemir, 2002, Şahan- Yasa, 2017:1852, Toprak-Erdoğan, 2012:70).

Birey merkezli olması, okul dışı öğretime önem vermesi, öğretimde okulun rolünü değiştirmesi, eğitim sisteminde devletin aktif rolünün sosyal taraflara devredilmesi, öğrenmeyi bir zaman ve mekân ile sınırlandırmaması HBÖ’nin diğer eğitim yaklaşımlarından farkını ortaya koymaktadır (Güleç, vd. 2012:35). HBÖ istihdam piyasasındaki ihtiyacın zorlaması ve kişisel azimle ortaya çıkan bir olgudur. Amaç bireyin kendi kişisel, sosyal ve mesleki gelişimini sağlamaktır (Toprak-Erdoğan, 2012:70)

1-Kişisel Gelişimi- Bireysel Boyut: Amaç, bireyin alanında performansının artırılması, kişisel gelişimidir.

2-Sosyal Gelişim -Toplumsal Boyut: Amaç, bilgi paylaşımı, mevcut bilginin gelişimi için bir araya gelmektir.

3-Ekonomik Gelişim – Mesleki- Örgütsel Boyut: Amaç, bireyin mesleki performansını artırmak için işlevsel bilgisinin geliştirilmesidir.

2000 HBÖ politikaların tek merkezden yürütülmesi amacıyla Genel Müdürlük kurulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı 2009 HBÖ Strateji Belgesini yayımlar. HBÖ yaygınlaşması gerekliliği, bu anlayışın gelişmesi için e-öğrenme dâhil tüm yaygın eğitim imkânlarının sağlanacağı belirtilir (Samancı-Ocakçı, 2017:716-717). “HBÖ Programı ile; bireylerin, iş yaşamının gerektirdiği bilgi, teknoloji, dil, finansal okuryazarlık, problem çözme, eleştirel düşünme, iletişim, liderlik, kariyer planlama, iş arama gibi becerilerle, sanatsal ve sportif becerilere sahip olması amaçlanır” (MEB, 2014:8-9). Öğrenme ile bireylerin hızlı değişime ayak uydurabilmesine yönelik önemli kazanımların sağlandığı bilinmektedir. Bu kapsamda, bireyin doğumundan ölümüne kadar hayatının her döneminde öğrenimine devam etmesi gerektiği fikri üzerinde uzlaşmaktadır.

HBÖ için küresel yetkiye sahip tek organizasyon, UNESCO HBÖ Enstitüsüdür. Üye devletlere, HBÖ alanında destek sağlar. UNESCO üyesi ülkelerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere faaliyet gösterir, az gelişmiş ülkeler önceliklidir. Cinsiyet eşitliği, dezavantajlı gruplar, yoksulluk, savaştan etkilenen ülkelerde eğitimin geliştirilmesi faaliyet alanlarıdır. (UNESCO UIL, 2018). Eğitim ve öğrenim haklarının tanınması ve kullanılmasını sağlamayı görev edinir. ÖK Küresel Ağından sorumlu.

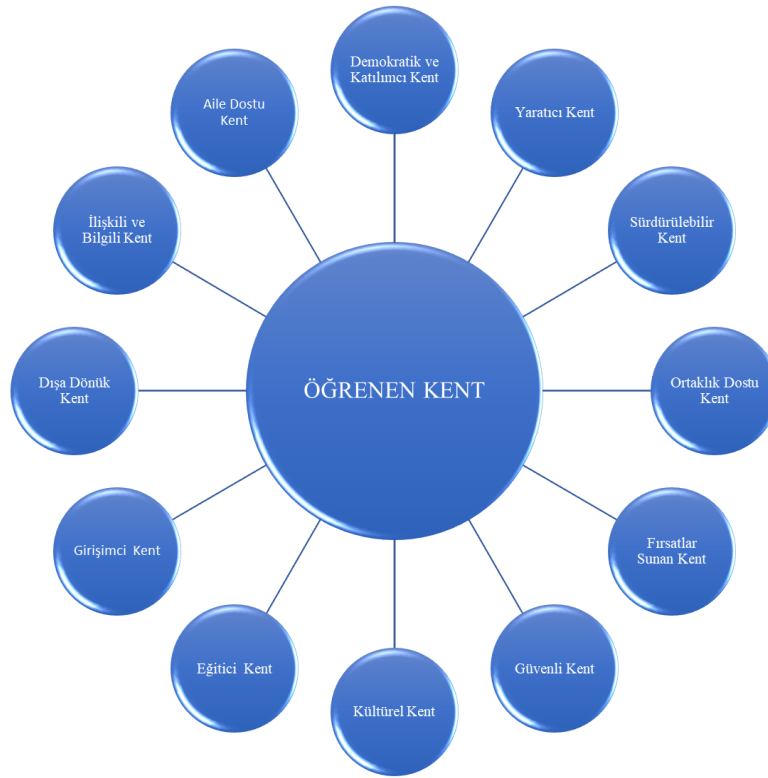
3.2 Öğrenen Kent Kavramı

Öğrenmenin; olumlu etkisinin anlaşılması ile, kent yönetimleri öğrenme süreçlerine önem vermeye başlamıştır. Kentler, sadece insanların yaşadığı ve çalıştığı mekânlar değildir. Kentlilerin, boş zamanını değerlendirdikleri, kültürel ve sosyal faaliyetlerde buldukları ve eğitim gördükleri yerlerdir. Kişisel gelişimin artırılmasında, öğrenmenin anahtar rolünü tanıyan, öğrenme potansiyelini geliştirmek üzere kentlilerin, fiziki ve nihai kaynaklarını yaratıcı şekilde harekete geçiren kent, Öğrenen Kenttir. Halkın öğrenen kitlelere dönüşümünü sağlayan eğitim hareketidir (Kwon ve Schied, 2009; 201).

ÖK, kent sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılamak için tüm kaynaklarını kullanan, yerel sorunlara yerel çözümler sunabilen kenttir (Hamilton- Jordan, 2010:2). ÖK: temel eğitimden yüksek öğretime kapsayıcı öğrenimi teşvik eden, aile ve toplumlarda öğrenmeyi canlandıran, işyerinde öğrenmeyi faaliyete geçiren, öğrenme teknolojileri kullanımını arttıran öğrenmenin kalitesini ve gücünü geliştiren, HBÖ kültürünü teşvik eden, bu amaçla kaynaklarını harekete geçiren kenttir (UNESCO, 2018). ÖK; yaşanan olağanüstü küresel değişiminde kendini nasıl yenileyeceğini öğrenmeye çalışan kenttir. ÖK, yerel kapasiteyi arttırmak için “herkes için öğrenmeyi” kolaylaştırarak; sosyal, ekonomik, teknolojik değişimi ele almaya kararlı topluluktur. ÖK, sosyal ve ekonomik gelişim sağlamak amacıyla bütün kent sakinlerinin dahil edildiği, kaynakların, kurumların, teknolojilerin ve karmaşık değerlerin sentezini yapabilen yapılardır. (Emekli, 2014:29-30). ÖK; bireysel güçlendirme, kültürel zenginlik, sosyal bütünleşme sağlar.

Öğrenmenin her zaman, her yerde sağlandığı ve öğrenen ortaklıklar oluşturmak için tasarlanan kentlerdir. Bu Kentler; yerel kaynakları, bilgiyi, sosyal ağları, çevresel, ekonomik kaynakları kullanarak, halkın ve örgütlerin beceri, bilgi ve değerlerini geliştirmelerini sağlar. ÖK Sistemi, kentin sadece esneklik ve uygulanabilirlik kapasitesini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda sürdürülebilirlik ve rekabetçilik kapasitesini de geliştirir (Candy, 2003; 1).

Amacı HBÖ olan ÖK; sürdürülebilir ekonomik gelişme ve sosyal kapsayıcılık ile ilgili hedeflere ulaşmada; sivil, özel, gönüllü, eğitim sektörlerinin işbirliğini teşvik eder (Candy, 2003; 1). Temel refahın, sosyal istikrarın ve kişisel tatminin geliştirilmesinde öğrenmeyi anahtar olarak görür. Halkın potansiyelini geliştirmek için yerel kaynakları harekete geçirir. Vatandaşlarının olumlu değişimi sağlayan, yapısal ve zihinsel çerçeve sağlar. Bu kentler; yerel, bölgesel, uluslararası ortaklıkların değerlerinden yararlanır. Çevresel sorumluluklarını yerine getirir. ÖK inşası; ekonomik ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak üzere tüm kaynaklarının gücünün ve kapasitesinin kullanımı ile başarılıdır (Osborne, 2014; 24-25).

Şekil 1. Öğrenmenin Kentsel Kalkınmada Rolü (Longworth, 2017; 8-41)

4 UNESCO Öğrenen Kentler Küresel Ağı

II. DS Avrupa'da yıkılan okulları, kütüphaneleri, müzeleri yeniden inşa etmeyi amaçlayan UNESCO'nun amacı; eğitim, bilim, kültür alanında uluslararası iş birliği sağlayarak dünya barışına katkıda bulunmak; adalet, hoşgörü, birlikteliğe dayalı bir kültürün yaratılmasıdır. (Tarhan- Altun, 2016:60). Türkiye, Sisteme 1946 yılında Kurucu Üye olarak katılmıştır. UNESCO'nun öncelikli konuları; HBÖ için kaliteli eğitim sağlamak, sürdürülebilir kalkınma için bilim ve eğitim politikasını harekete geçirmek, sosyal ve etik sorunlarla mücadele etmek, kültürel çeşitliliği, kültürlerarası diyalogu ve barış kültürünü teşvik etmek, bilgi ve iletişim yoluyla

kapsamlı bilgi toplulukları kurmaktır (UNESCO. 2018). UNESCO ülke çalışmaları, Milli Komisyonlarla yürütülür. MEB bağlı, Türkiye Milli Komisyonu, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ile birlikte çalışmalar yürütmektedir. Merkezi Ankara'dadır. (UTMK, 2018).

2012 kurulan ÖKA Kentlerde herkes için HBÖ destekleyen ve gelişmesini sağlayan uluslararası politik bir ağıdır. Ağ ile üyeler arasında kalkınma için fikir paylaşmak, mevcut sorunlara çözüm bulmak amaçlanır (UNESCO, 2018). ÖKA; Kentlerin farklılıklarını zenginlik olarak görüp, üyelerini ortak alanda buluşturma çabasıdır. Ağa katılım katkıları şöyle sıralanabilir:

- Üye kentler diyalog ve iş birliği ile öğrenmesini sağlar,
- Bağlantılar kurar.
- Ortaklıklara zemin hazırlar
- Kapasite geliştirmeye olanak tanır ve
- ÖK inşasını cesaretlendirmek ve tanınmasını sağlamak için araç ve doküman sağlar

ÖK ÖDÜLÜ ÖK Temel özellikleri uygulayarak, ÖK kurmada ilerleme kaydeden kentlere verilir. Amaç; Herkes için HBÖ desteklenmesi, başarılı uygulamaları ortaya çıkarmaktır. ÖK gelişmesini teşvik etmektir. İki yılda bir verilen ödüle UNESCO Ulusal Komisyonları aracılığıyla aday olunur. Her ülke bir kenti aday gösterebilir (UNESCO UIL, 2015a:1). UIL, Ödülü kentler iyi uygulamaların paylaşımı amacı ile sergiler. 2015 ÖK Ödüllü 12 Kent, 2017 - Ödüllü 16 Kent 2019 en iyi 10 Kent, 2021 ödüllü 10 Kent (UNESCO UIL, 2017:11). Ağın işleyişi iki belgeye dayanır. ÖK İnşa Etme Pekin Bildirgesi ve ÖK Temel Özellikleri. Pekin Bildirgesi, kentlerde HBÖ refah, sürdürülebilirliğe katkı sağlayacağını belirtir. ÖK geliştirmede on iki eylemi ortaya koyar (UNESCO UIL, 2014). Bugün 52 ülkeden 224 kent GNLC dâhil olmuştur.

4.1 Pekin Bildirgesi

1. *Bireyi güçlendirme, sosyal uyum teşviki*: Kentler; katılımın teşviki, güven, bağlılık, bireysel güçlenme, sosyal uyum sağlamada önemlidir. Vatandaşlara, kentleşmenin getirisi zorlukları tahmin etme ve çözüme yetisi kazandırmak için bireyleri güçlendirme, sosyal uyum sağlanmalıdır. ÖK; kentlilere okuryazar olmak, beceri geliştirmek üzere fırsatlar sunar, vatandaşın kent kamusal alanına aktif katılımını için stratejiler geliştirir, cinsiyet eşitliğini sağlamak için güvence sunar ve güvenli, uyumlu, kapsayıcı topluluk yaratmak için çalışır (UNESCO, 2014:3).

2. *Ekonomik kalkınma ve kültürel zenginliğin artırılması*: Ekonomik gelişmişlik vatandaşın yaşam standartlarını yükseltir, kentin ekonomik açıdan korunması sağlar, kültürel zenginlik yaşam kalitesi, toplum içinde yaşama, etkileşim kurma gelişimini sağlar. Ekonomik kalkınma ve kültürel zenginliği sağlamak için; kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin teşvik edilmesi, yoksulluğun azaltılması, istihdam yaratılması, bilim, teknoloji, yeniliklerin desteklenmesi, kültürel faaliyetlere erişimin sağlanması, eğlence ve fiziki aktivitelere katılımı özendirme ÖK vizyonu oluşturmakla olur (UNESCO, 2014:3).

3. *Sürdürülebilir kalkınma teşviki*: Topluma yaşanabilir çevre sağlamak ve bunu gelecek kuşaklara aktarmak için sürdürülebilir kalkınma hedeflemek gerekir. Bu hedeflere teknolojik çözümler, politik düzenlemeler veya mali teşvikler ile varılamaz. İnsanların düşünce ve davranış biçiminde köklü değişiklikler gerekir, HBÖ bu değişikliği yapmanın yoludur. Ekonomik vd faaliyetlerinin çevre üzerinde olumsuz etkilerinin azaltılması, doğanın korunması, kentlerin yaşana bilirliliğini artırmak, aktif öğrenme yoluyla kalkınmanın teşviki ile sürdürülebilir kalkınma sağlanabilir (UNESCO, 2014:4).

4. *Eğitimde kapsayıcılık*: Cinsiyet, sosyal çevre, etnik yapı, dili, dini, kültürü ne olursa olsun tüm vatandaşlar öğrenme fırsatlarına eşit erişebilmeli. Eğitime bir kişinin dahi dahil edilmemesi bireysel gelişiminin ve topluma katkısının sektöre uğramasına neden olabilir. Bunun için; eğitime erişimin genişletilmesi, yetişkin, teknik, mesleki eğitime katılımın artırılması, farklı öğrenme fırsatları sunulması, HBÖ sistemlerinin esnekliğinin artırılması, göçmenler vd marjinal grupların eğitime erişimi sağlanması gereklidir. (UNESCO, 2014:4).

5. *Aile- toplumda öğrenmeyi canlandırma*: HBÖ, eğitim ortamıyla sınırlı değil, aile ve toplumda öğrenme önemli, sosyal gelişimi ve yaşam kalitesini geliştirir. ÖK, aile ve toplumda öğrenmeyi geliştirmek üzere, alan ve kaynak ayrılması, toplumun ihtiyaçlarını yanıtlayacak programların uygulanması, ihtiyacı olanlar, göçmen, engelli, azınlık, yaşlı gibi dezavantajlı grupların öğrenmeye katılmaları motive edilmelidir. (UNESCO, 2014:4-5).

6. *İşyerinde öğrenme kolaylaştırmak*: Teknolojik gelişim, bilgi tabanlı ekonomilerin büyümesi, çalışanların bilgi ve becerilerini düzenli geliştirmeleri gerektirmektedir. Özel- kamu kuruluşları öğrenme kültürü benimsemelidir. Bunun için kuruluşlar öğrenmeye yönelik örgütlenmeli, göçmen işçiler dahil tüm işgücüne öğrenme fırsatı sağlanması, işyerlerinde öğrenmenin desteklenmesi için işveren ve sendikaların teşvik edilmesi, işsiz istihdamına yönelik öğrenme fırsatları sunulması hedeflenir (UNESCO, 2014:5).

7. *Öğrenme teknoloji kullanımı genişletmek*: Bilgi ve iletişim teknolojilerinde (BİT) gelişim, özellikle internetin gelişimi yeni öğrenme olanakları sunmuştur. Kentlilere bu teknolojileri öğrenme ve kullanma olanağı sağlamalıdır. Yönetici, öğretmen, eğitimciler teknoloji kullanmalı ve öğretmelidir. Vatandaşların BİT araç ve öğrenme programlarına erişimi genişletilmeli, kaliteli e-öğrenme imkânı olmalıdır (UNESCO, 2014:5).

8. *Öğrenmede kalite artırma*: Öğrenmeye katılan kişi sayısı ile beceri ve yeterlilik geliştiren sayısı arasında fark vardır. Din, dil, kültürel farkı sürtüşmelerini önlemek, toplumsal barışı sağlamak, paylaşımcı, beceri, tutum, değerler geliştirilmelidir. Bireye sadece ihtiyacı olan bilgi değil, yaratıcılık ve becerisini geliştirecek eğitim verilmelidir. Ahlaki, kültürel değerler hakkında farkındalığı artırma, hoşgörüyü teşvik etme vizyonuna uygun yönetici, eğitimci istihdam edilmelidir. Öğrenci dostu ortam sunulmalıdır. Öğrenme güçlüğü çeken, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin desteklenmesi, öğrenmede kalite amaçlanır (UNESCO, 2014:5-6).

9. *HBÖ kültürü teşviki*: Yerel yönetimlerin öğrenmeye önem vermesi, bireylerin ödüllendirilmesi, öğrenim alanında kutlama ve etkinliklerin düzenlenmesi öğrencilerin toplumdaki konumunu güçlendirir, motive eder. İletişim medyası kütüphaneler, müzeler, spor ve kültür, toplum merkezleri, parklar vb yerler öğrenme alanları olarak tasarlamak, öğrenmeyi teşvik eder. Öğrenmeye dayalı halk etkinlikleri düzenlemek, desteklemek, tüm vatandaşlara yeterli bilgi, rehberlik etmek, destekleme yolları geliştirmek ve resmi/özel her öğrenme alanının sistemini geliştirmek öğrenme kültürü gelişimine katkı sağlar (UNESCO, 2014:6).

10. *Siyasi irade ve kararlılığın güçlendirilmesi*: ÖK inşa etmede güçlü siyasi irade ve kararlılık gerekir. Politikacılar ve idareciler ÖK vizyonunu gerçekleştirmek için birincil sorumluluğa sahiptir. Kentlerin ÖK dönüştürmek için güçlü siyasi liderlik ve kararlı bir taahhüt olmalıdır. HBÖ teşvik etmek üzere temelli ve katılımcı stratejiler geliştirilmesi ve ÖK olma yolunda ilerlemenin sürekli izlenmesi gereklidir (UNESCO, 2014:6-7).

11. *Yönetişim*: Toplumun tüm kesimlerinin öğrenme ve eğitimde oynayacağı kilit bir rol vardır, ÖK inşasına katkı sağlamalıdır. Alınan kararlara tüm vatandaşların katılımı, ÖK oluşumuna katkılarını artacaktır. Yönetişim için kamu, özel, STK katıldığı mekanizmaların geliştirilmesi, kaynakların paylaşımı, öğrenme fırsatları kullanımını artırmak için çok taraflı ortaklıkların kurulması ve paydaşları ÖK olma katkı sağlamaları yönelik teşvik gerekir (UNESCO, 2014:7).

12. *Kaynak kullanımını arttırmak*: Herkes için HBÖ benimseyen kentler halk sağlığında, ekonomik büyümede, suyu azaltmada, demokratik katılımı önemli gelişmeler kaydeder. Bu yararların artması için ÖK inşasına yatırım artırılmalıdır. Kamu/özel sektör, STK, bireylerin mali katkısı teşvik edilmelidir. Paydaşlar kaynakları etkin kullanılmalıdır. HBÖ destekleyen finansal mekanizmalar geliştirilmelidir. Öğrenmeye yönelik engeller kaldırılmalı, dezavantajlı gruplara destek sağlanmalıdır. Vatandaşlar yetenek, beceri, bilgi, deneyimleri ile katkı vermeye teşvik edilmelidir. Diğer kentlerle deneyim paylaşım mekanizmaları geliştirilmeli. (UNESCO, 2014:7).

4.2 Öğrenen Kent İnşasına Dair İlkeler

Ağa katılmak isteyen kentlere rehber olarak bazı ilkeler geliştirilmiştir. İlkeler, “Kentsel Toplulukların Potansiyelini Açma” adlı yayında yer alan örnek olaylara dayandırılarak hazırlanmıştır. Planlama, Katılım, Kutlama, Erişim, İzleme, Değerlendirme, Finansman olmak üzere 6 ÖK ilkesi belirlenir (UNESCO UIL, 2015:5).

Planlama: Somut eylem planı için güçlü siyasi irade ve kararlılık önemlidir. Öncelikleri belirlemeye kent yönetimi ve temsilcileri dahil edilmelidir.

Katılım: Tüm organizasyonlar ve vatandaşlar kentin paydaşlarıdır.

Kutlama: ÖK gelişiminde önemli rol oynar. ÖK katılım kutlama ile başlamalı, bu olağan hale gelmeli, herkes katılmalıdır.

Erişim: Öğrenme, her kentli için keyifli, kullanılabilir, erişilebilir olmalı, HBÖ teşvik etmelidir.

İzleme ve Değerlendirme: İlerlemeyi sürekli izlemek ve değerlendirmek önemlidir.

Finansman: Amaçları gerçekleştirmek, ÖK olmak ve sürdürmek için sağlam, adilane finans kaynağı gereklidir.

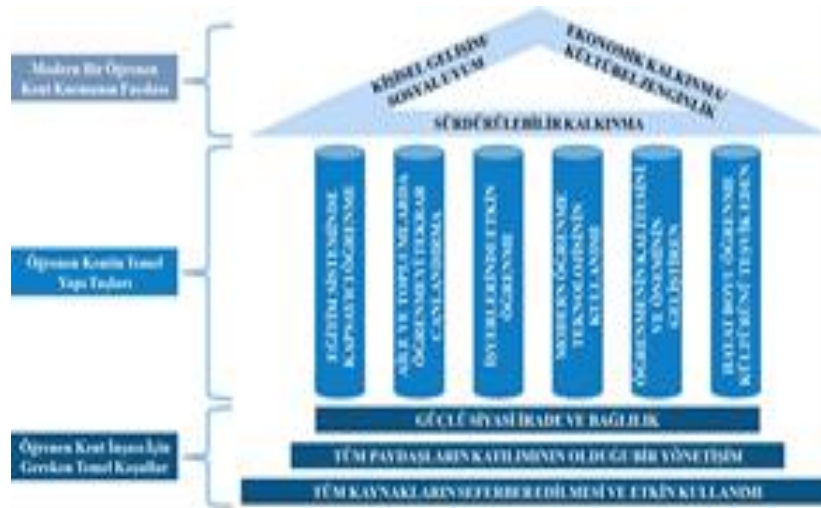
4.3 Öğrenen Kentlerin Temel Özellikleri

1. Yöntem: ÖK kaynakları tam kullanır. Kentteki tüm kurum- kuruluşlar şartsız ÖK vizyonuna katılır.

2. Hedef: Toplum gelişimi. ÖK, kentlileri sosyal içermek, ekonomik rekabet konularında geliştirme odaklıdır.

Kentler kültürel, sosyal, etnik yapıları itibari ile birbirinden farklıdır. Ancak öğrenen bir kentin birçok özelliği hepsi için ortaktır. ÖK, herkes için HBÖ kolaylaştırması, evrensel eğitim hakkını sağlamasından dolayı cazip hale gelir. ÖK ne olduğu değil ne yaptığına göre tanımlanabilir. Bir kent ÖK olma yolunda politik iradeye sahip ise ilerlemesini izleyeceği bir dizi göstergeye- “temel özellikler” gereklidir. (UNESCO, 2015a, 10). Bu özellikler uzun süren çalışmalar sonucu olmuştur. Özellikler, idari veriler, anket sonuçları, uzman görüşleri bileşimine dayanır.

ÖK 42 Temel Özelliği, nicel verilere dayanır. Verileri yerel yönetimler sağlar. Niteliksel veriler uzman araştırmalarına dayalıdır. (Meslek kuruluşları, STK yapılan anketler vb) (UNESCO UIL, 2015a:11). Temel Özellikler, her kentin kendisini geliştirmesi yönünde rehber vazifesi görür, ÖK olma hedefinde kentlere yardımcıdır. Ülke, bölge, kent, toplum kalkınmasında referans olarak kullanılabilir. Amaç kentler arası ayırım yapmak, bir kenti diğer kente göre üstün tutmak değil, aksine her kenti ÖK olma yolunda kendi kültürel, ekonomik ve sosyal geçmişi ve gelenekleri ile geliştirmektir. Yoksulluğu azaltmak, ekonomik büyümeyi ve istihdamı arttırmak, demografik değişimi yönetmek, kültürel çeşitliliği ve eşitliği teşvik etmek, iklim değişikliği ile mücadele etmek, kamu güvenliğini sağlamak ve kentleşmeyle ilgili sorunların çözümüne odaklanmaktadır.

Şekil 2. ÖK'lerin Temel Özellikleri (UNESCO UIL, 2013:5)

5 Öğrenen Kentler Ağının Kentsel Kalkınmaya Katkısı Araştırması

5.1 Araştırmanın Konusu ve Amacı

“Ülkemizde Küresel Ağlara dahil olan belediyeler, genellikle sistemi prestij sağlamak amaçlı kullanır, bağlantılardan etkin olarak yararlanılmamaktadır” Çalışma bu varsayıma dayanmaktadır. 1 Çalışmada, hızla artan küreselleşmenin yerelde neden olduğu sorunlara, çözüm getirmek üzere oluşturulan iş birliklerinin kentlere katkısı, UNESCO Öğrenen Kentler Ağı çerçevesinde ele alınmaktadır. Ağa katılan 6 kentimiz (Afyonkarahisar, Balıkesir, Eskişehir, Hatay, İzmir, Konya) üzerinden Sistemin kentsel gelişime etkisinin olup olmadığı sorgulanmaktadır. Literatüre katkı yanı sıra, çalışmanın uygulamada da yarar sağlaması beklenmektedir Sistemde yer alan kentlerin başarı için ve sisteme dâhil olmak isteyen kentlere de rehber olmak amaçlanmıştır.

5.2 Araştırmanın Yönetimi

Pekin Bildirgesi ile Öğrenen Kent yönetimlerin öncelikle faaliyet göstermesi istenen 12 Odak Alan belirlenmiştir. Araştırmanın hipotezini 12 Odak Alan oluşturmaktadır. ÖK inşaatı ve ÖK başarı için yerel yönetimlerin 12 Odak Alanda faaliyet göstermesi gerekiyorsa, Odak Alan açıklamalarında yer alan kavramların, ÖKA dahil olan kent belediyelerinin Faaliyet Raporlarında geçmesi gereklidir, Araştırma bu görüş doğrultusunda geliştirilmiştir.

5.3 Veri Elde Etme Yöntemi

Çalışmanın Veri Kaynakları: Pekin Bildirgesi Odak Alanlarının açıklamalarında yer alan anlamlı her kelime (108 kelime) ham veri olarak alınmıştır. Ön testlerden sonra, kelimeler elenmiş, 40 kelimelik “net veri seti” oluşturulmuştur. Veriler grafik anlatıma uygun kodlandırılmıştır. Araştırmanın ikinci veri kaynağı, ele alınan kentlerin Faaliyet Raporlarıdır.

5.4 Veri Analiz Yöntemi

Derlenen verilerin analizi, nitel araştırma yöntemlerinden, kelime sayımına dayalı “İçerik Analiz Yöntemi” ile yapılmıştır. Kentlerin Faaliyet Raporlarında “net verilerin” frekans ölçümü yapılmıştır. Böylece Raporlarda yer alan “gömülü bilgiyi” açığa çıkaran “Yerleşik Teori Yöntemi” kullanılmıştır. Nicel veriye dönüştürülen bulgular “Çoklu Karşılaştırmalı Analiz Yöntemi” ile değerlendirilmiştir. Karşılaştırma boyutları şunlardır:

1- ÖK Olmadan ve ÖK Olunca Karşılaştırılması: Kentlerin Ağa üye olmadan önce Faaliyet Raporlarında Odak Çalışma Alanlarla ilgili kelimelerin geçiş sıklığı ile ÖK olduktan sonra Faaliyet Raporlarında Odak Alan Kavramlarını geçiş sıklığı arasında fark olup olmadığı tespit edilmiştir.

Öğrenen Kentler					
KOD		ÖK Olmadan		ÖK Olunca	
1	Afyonkarahisar	2019	☐	2020	☐
2	Balıkesir	2019	☐	2020	☐
3	Eskişehir	2015	☐	2016	☐
4	Hatay	2018	☐	2019	☐
5	İzmir	2019	☐	2020	☐
6	Konya	2016	☐	2017	☐

Tablo 1. ÖK Olmadan ve ÖK Olunca Karşılaştırma Analizi Kodlama Tablosu

2-ÖK ve Benzer Kent (BK) Karşılaştırılması: ÖK aşağıdaki kriterler doğrultusunda Benzer Kentleri saptanarak 2020 Faaliyet Raporlarında (Araştırma sırasında yayınlanmış son faaliyet raporu) Odak Alan kavramlarının geçme sıklığı karşılaştırılmış, böylece ÖKA dahil olmanın farkı ortaya konulmaya çalışılmıştır. BK Saptama Kriterleri:

- 1-UNESCO Ağına Üye olmak (Yaratıcı Kentler- Dünya Miras Listeleri)
- 2-Yönetim statüsü: Büyükşehir belediyesi –belediye,
- 3-Nüfusu Aralığı,
- 4-Üniversite sayısı,
- 5-Siyasi durumu: İktidar- muhalefet

KOD	Öğrenen Kentler		KOD	Benzer Kentler	
1	Afyonkarahisar		I	Kütahya	
2	Balıkesir		II	Samsun	
3	Eskişehir		III	Aydın	
4	Hatay		IV	Mersin	
5	İzmir		V	Antalya	
6	Konya		VI	Gaziantep	

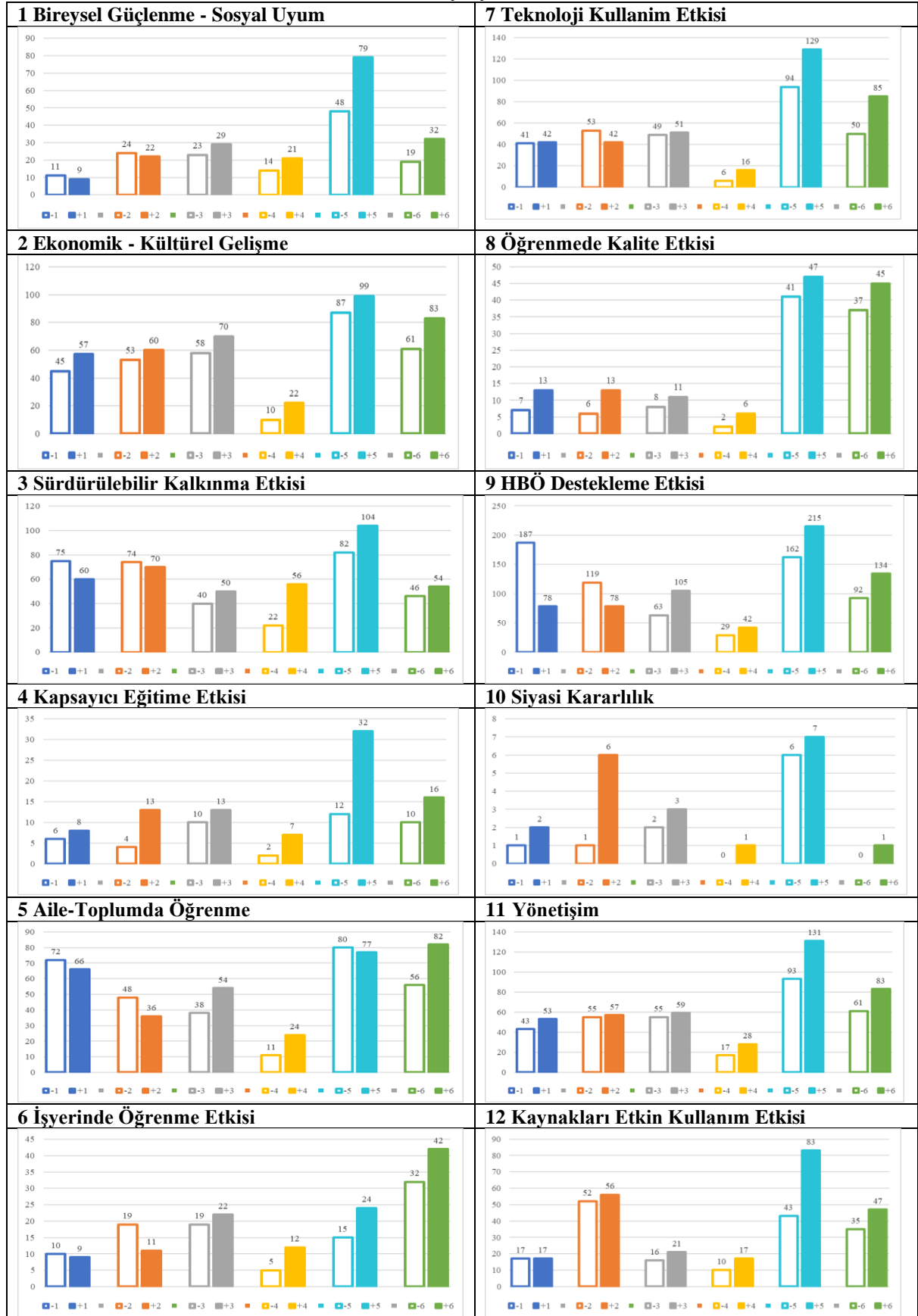
Tablo 2. ÖK ve BK Karşılaştırma Analizi Kodlama Tablosu

Hipotez Tablosu		
Pekin Bildirgesi Odak Alanlar- Hipotezler		Net Veriler - Anahtar Kelimeler
H1	ÖKA Bireysel Güçlendirir Sosyal Uyum Teşvik Eder	Eşitlik + Eşitsizlik
		Farklılık + Çatışma (Cinsiyet/Dil/Din/Irk/Kültür)
		Sosyalleşme + Sosyal Uyum + Hoşgörü
		Güvenlik + Suçla Mücadele
H2	ÖKA Ekonomik Kalkınma ve Kültürel Zenginliği Arttırır	Ekonomik + Kalkınma + Gelişme
		İstihdam + İşsizlik
		Opera + Müze + Tiyatro + Kültür Merkezi
		Tutumlar + Kültürel Değerler
H3	ÖKA Sürdürülebilir Kalkınma Teşvik Eder	Sürdürülebilirlik
		İklim Değişikliği + Yenilenebilir Enerji
		Yaşam Kalitesi + Yaşanabilirlik
		Doğal Kaynak + Çevre + Doğa Koruma
H4	ÖKA Kapsayıcı Eğitim	Okuryazar + Okuma
		Kapsayıcılık + Fırsat + Erişim
		Yetişkin Eğitim + ÖK
H5	ÖKA Aile-Toplumda Öğrenmeyi Sağlar	Aile, Toplum ve Gençlik Merkezi
		Sosyal Gelişim + Aktivite
		Spor Merkezi + Aktivite
H6	ÖKA İşyerinde Öğrenmeyi Sağlar	İşyeri + İşgücü Eğitimi
		Bilgi + Beceri Geliştirme
		Mesleki + Teknik Eğitim
H7	ÖKA Teknoloji Kullanımını Arttırır	Teknoloji
		Medya
		İnternet + Web + Mobil
H8	ÖKA Öğrenmede Kalite Arttırır	Paylaşım
		Kütüphane
		Öğrenim Desteği + Öğretim Kalitesi
H9	ÖKA- HBÖ Destekler	HBÖ + Sergi + Kurs
		Etkinlik
		Ödül + Kutlama + Motivasyon
		Park
H10	ÖKA Siyasi Kararlılığı Arttırır	Siyaset + Vizyon
		Liderlik + Kararlılık
		Etik
H11	ÖKA Yönetişim ve Kararlara Katılım Sağlar	Katılım +Yönetişim + Karar Alma Süreci
		Koordinasyon
		İşbirliği + Ortaklık
H12	ÖKA Kaynakları Etkin Kullanır	Etkin Kaynak Kullanımı
		Teşvik + Destek + Fon
		Dezavantajlı + Mülteci + Göçmen + Yoksulluk

Tablo 3. Pekin Bildirgesine Dayalı Hipotez ve Anahtar Kelimeler Tablosu

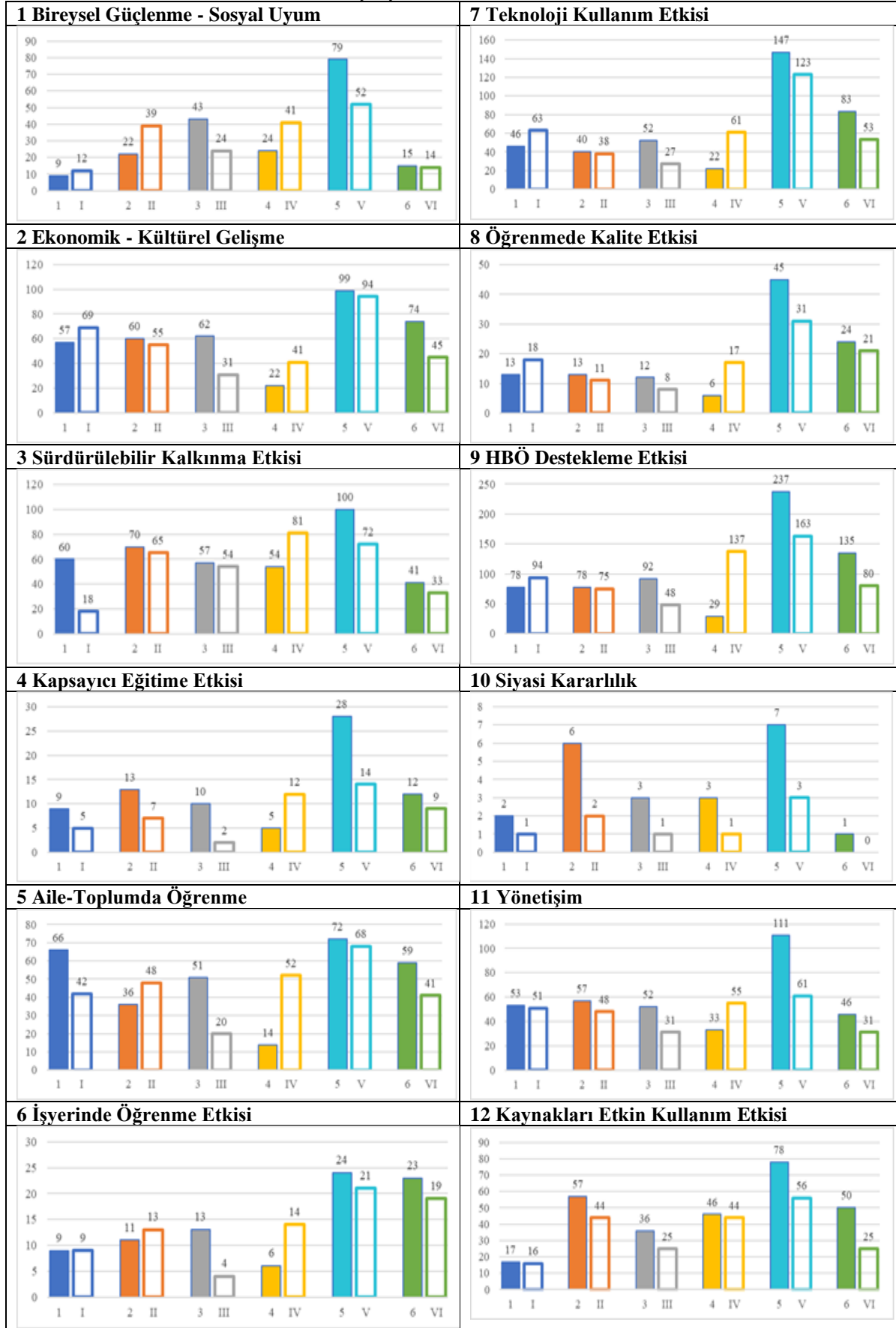
6 Araştırmanın Analizleri

6.1 Birinci Analiz: ÖK Olmadan ve ÖK Olunca Karşılaştırılması

Tablo 4. Birinci Analiz- Grafikler Tablosu

6.2 İkinci Analiz: ÖK ve Benzer Kent Karşılaştırılması

Tablo 5. İkinci Analiz- Grafikler Tablosu

Karşılaştırma: ÖK Olmadan X Olunca								
Öğrenen Kent Tarihi		2020	2020	2016	2019	2020	2017	TOPLAM
Hipotezler		Afyon	Balıkesir	Eskişehir	Hatay	İzmir	Konya	
H1	ÖKA Bireysel Güçlenme- Sosyal Uyum Sağlar			+	+	+	+	4
H2	Ekonomik Kalkınma- Kültürel Zenginlik Artar	+	+	+	+	+	+	6
H3	ÖKA Sürdürülebilir Kalkınma Teşvik Eder			+	+	+	+	4
H4	ÖKA Kapsayıcı Eğitim Sağlar	+	+	+	+	+	+	6
H5	ÖKA Aile-Toplumda Öğrenmeyi Sağlar			+	+		+	3
H6	ÖKA İşyerinde Öğrenmeyi Sağlar			+	+	+	+	4
H7	ÖKA Teknoloji Kullanımı Artar			+	+	+	+	4
H8	ÖKA Öğrenmede Kalite Artar	+	+	+	+	+	+	6
H9	ÖKA - HBÖ Destekler			+	+	+	+	4
H10	ÖKA Siyasi Kararlılığı Artar	+	+	+	+	+	+	6
H11	ÖKA Yönetişim ve Kararlara Katılım Sağlar	+	+	+	+	+	+	6
H12	ÖKA Kaynakları Etkin Kullanır	+	+	+	+	+	+	6
TOPLAM		6	6	12	12	11	12	59

Tablo 6. Birinci Analiz- Değerlendirilme Tablosu

7 Araştırmanın Değerlendirilmesi

7.1 Birinci Analizin Değerlendirilmesi

Kentlere Göre Yorum: Eskişehir, Hatay ve Konya 12 Kriteri de sağlamaktadır. 2020 Sisteme dahil olan Afyonkarahisar ve Balıkesir Kriterleri sağlama konusunda aynı başarıyı yakalayamamıştır. Bunun nedeni büyük olasılıkla 2020'de Küresel olarak yakalanan Covid 19 Salgınına bağlanabilir. Balıkesir ve Afyon Kentlerinin daha önceki yıllara göre geride kaldığı kriterler aynı olması bunun kanıtı olarak gösterilebilir.

Öğrenen Kentlere Katılmanın bireysel, kentsel ve küresel gelişimi sağlayacağı; H1 Bireysel Güçlenme- Sosyal Uyum Sağlar; H3 Sürdürülebilir Kalkınma Teşvik Eder, H5 Aile-Toplumda Öğrenmeyi Sağlar; H6 İşyerinde Öğrenmeyi Sağlar; H7 Teknoloji Kullanımı Artar, Kriterlerini Sisteme yeni üye olan yerel yönetimler Covid 19 kapanma dönemlerinde yerine getirememiştir. Sisteme daha önce katılmış olan Eskişehir (2016) ve Konya (2017) Sisteme katılmadan önceki yıllara göre tam başarı elde etmektedir. Bu da Sisteme yeni katılan kentlerin katılır katılmaz Pandemi ile karşılaşmasının olumsuz etkisi olarak yorumlanabilir.

Hipotezlere Göre Yorum: Kentlerin ÖK olmadan önceki daha üstün oldukları kriterler; H2 Ekonomik Kalkınma ve Kültürel Zenginlik; H4 Kapsayıcı Eğitim; H8 Öğrenmede Kalite Artışı; H10 Siyasi Kararlılık; H11 Yönetişim ve Kararlara Katılım; H12 Kaynakların Etkin Kullanımı konularıdır. 12 Kriterden 6'sı ÖK olunca artış göstermiştir. Üstelik Grafikler incelendiğinde; Sisteme katılmadan önceki yıllara ait verilerin üstünlük oranının düşük olduğu, Kentlerin az farkla ÖK olmadan bazı kriterler açısından daha iyi durumda olduğu görülür.

Değerlendirmelerin ışığı altında; ÖK Katılan kentler, katıldıktan sonra önceki yıllara göre Faaliyet Raporları üzerinden Pekin Bildirgesi Odak Çalışma Alanlarına göre daha iyi performans sergilemişlerdir. ÖKA katılım kentlere katkı sağladığı bulgulanmıştır.

7.2 İkinci Analizin Değerlendirilmesi

Kentlere Göre Yorum: Afyon Hipotezleri gerçekleştirmede BK Kütahya ile eşit başarıya sahip, 12 Kriterden 6'sında daha iyi durumdadır. Balıkesir 8 Hipotezi Samsun' daha iyi gerçekleştirmiştir. 12 Kriterde de BK'lerden iyi olan kentler; Eskişehir, İzmir, Konya'dır. Hatay ancak 2 kriterde Mersin'den daha üstündür.

Hipotezlere Göre Yorum: Sisteme üye 6 ÖK'de daha iyi gerçekleştirdiği sadece 2 Kriter vardır. H10 Siyasi Kararlılık Artar; H12 Kaynakları Etkin Kullanır. Hipotezlerinin gerçekleştirilmesinde ÖK hepsi BK göre daha iyi performans göstermiştir. 3 Kriterde eşit başarı söz konusudur. H1 Bireysel Güçlenme- Sosyal Uyum Sağlar; H6 İşyerinde Öğrenmeyi Sağlar; H7 Teknoloji Kullanımı Artar, Kriterlerinde BK'ler aynı başarıyı yakalamıştır. Diğer Kategorilerde ÖK'in daha önde olduğu görülmektedir.

Değerlendirmelerin ışığı altında; ÖK Katılan kentler, Faaliyet Raporları üzerinden Pekin Bildirgesi Odak Çalışma Alanlarına göre daha iyi performans sergilemişlerdir. ÖKA katılım kentlere katkı sağlamıştır.

Karşılaştırma: ÖK X Benzer Kent								
Benzer Kentler (BK)		Kütahya	Samsun	Aydın	Mersin	Antalya	Gaziantep	TOPLAM
Hipotezler		Afyon	Balıkesir	Eskişehir	Hatay	İzmir	Konya	
H1	ÖKA Bireysel Güçlenme- Sosyal Uyum Sağlar			+		+	+	3
H2	Ekonomik Kalkınma- Kültürel Zenginlik Artar		+	+		+	+	4
H3	ÖKA Sürdürülebilir Kalkınma Teşvik Eder	+	+	+		+	+	5
H4	ÖKA Kapsayıcı Eğitim Sağlar	+	+	+		+	+	5
H5	ÖKA Aile-Toplumda Öğrenmeyi Sağlar	+		+		+	+	4
H6	ÖKA İşyerinde Öğrenmeyi Sağlar			+		+	+	3
H7	ÖKA Teknoloji Kullanımı Artar			+		+	+	3
H8	ÖKA Öğrenmede Kalite Artar		+	+		+	+	4
H9	ÖKA - HBÖ Destekler		+	+		+	+	4
H10	ÖKA Siyasi Kararlılığı Artar	+	+	+	+	+	+	6
H11	ÖKA Yönetişim ve Kararlara Katılım Sağlar	+	+	+		+	+	5
H12	ÖKA Kaynakları Etkin Kullanır	+	+	+	+	+	+	6
TOPLAM		6	8	12	2	12	12	52

Tablo 7. İkinci Analiz- Değerlendirilme Tablosu

Hipotezler		Afyon	Balıkesir	Eskişehir	Hatay	İzmir	Konya	
H1	ÖKA Bireysel Güçlenme- Sosyal Uyum Sağlar			2	1	2	2	7
H2	Ekonomik Kalkınma- Kültürel Zenginlik Artar	1	2	2	1	2	2	10
H3	ÖKA Sürdürülebilir Kalkınma Teşvik Eder	1	1	2	1	2	2	9
H4	ÖKA Kapsayıcı Eğitim Sağlar	2	2	2	1	2	2	11
H5	ÖKA Aile-Toplumda Öğrenmeyi Sağlar	1		2	1	1	2	7
H6	ÖKA İşyerinde Öğrenmeyi Sağlar			2	1	2	2	7
H7	ÖKA Teknoloji Kullanımı Artar			2	1	2	2	7
H8	ÖKA Öğrenmede Kalite Artar	1	2	2	1	2	2	10
H9	ÖKA - HBÖ Destekler		1	2	1	2	2	8
H10	ÖKA Siyasi Kararlılığı Artar	2	2	2	2	2	2	12
H11	ÖKA Yönetişim ve Kararlara Katılım Sağlar	2	2	2		2	2	10
H12	ÖKA Kaynakları Etkin Kullanır	2	2	2	2	2	2	12
TOPLAM		12	14	24	13	23	24	110

Tablo 8. Analizlerin Genel Değerlendirilmesi

7.3 Genel Değerlendirme

Kentlere Göre Yorum: ÖKA katılımı en etkin kullanan kentler Eskişehir ve Konya'dır. Tüm kriterleri iki analize görede yerine getirmektedir. Afyonkarahisar ÖKA katılımı en az kullanan kent durumundadır. Hatay'da ÖKA üye olmanın gereklerini henüz yerine getirememektedir. İzmir Sisteme yeni üye olmasına rağmen Pekin Kriterlerini en iyi sağlayan kentlerden biridir.

Hipotezlere Göre Yorum: H10 ve H12 Tüm kentlerin başarılı olduğu Hipotezlerdir. ÖK'in hepsinin Siyasi Kararlılık Göstermekte ve Kaynaklarını Etkin kullanmakta olduğu sonucuna varılmaktadır. Ekonomik Kalkınma-Kültürel Zenginlik Artar; Kapsayıcı Eğitim Sağlar, ÖKA Öğrenmede Kalite Artar; Yönetişim ve Kararlara Katılım Sağlar Kriterlerinin yerine getirilmesinde başarı yakalanmıştır. Ancak diğer 4 Hipotezin sağlanmasında kent yönetimlerinin daha fazla çalışmasına gerek olduğu anlaşılmaktadır.

Değerlendirmelerin ışığı altında; ÖK Katılan kentler, Faaliyet Raporları üzerinden Pekin Bildirgesi Odak Çalışma Alanlarına göre her iki analize göre de iyi performans sergilemişlerdir. ÖKA katılım kentlere katkı sağlamaktadır sonucuna varılabilir.

8 Öneriler ve Sonuç

Yerel yönetimler, küresel hedeflere ulaşmada en iyi konumdadır. Yerel yönetimler, kentleri kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmak için teşvik edilmelidir (UNESCO, 2017a, 5). HBÖ faaliyetleri ile bunu

sağlayabileceği kabul edilir. HBÖ ile sadece insanların yaşama ve çalışma koşulları değil aynı zamanda güven ve aidiyet duygusunun geliştiği bir kentin inşası sağlanacak, kentlilerin *Kişisel Gelişimi ve Sosyal Uyumuna* katkı verilecektir. Vatandaşın yaratıcılığı, eğitim seviyesi, kültürel zenginliği ve istidam olanaklarının artması kente *ekonomik kalkınma ve kültürel zenginlik* getirecektir. İklim değişikliği, sürdürülebilirlik, ekolojik çeşitlilik, çevre korumaya yönelik yöneticiler ve vatandaşta farkındalık oluşturulması *Sürdürülebilir Kalkınmayı* getirecektir.

Sosyal ve ekonomik beklentiyi iyileştirmek için her seviyede öğrenme fırsatları sunulması sayısal ve kalite olarak öğrenen bireylerin artırılmasına yönelik stratejiler geliştirmesi ve uygulanması gerekir. Kapsayıcı öğrenim sistemi geliştirilmelidir. Yaşanan hızlı değişime uyum sağlamak ve değişimle gelen zorluklarla mücadele edebilmek için vatandaşlar, resmi- özel, örgün- yaygın bireysel ve grup olarak her türlü eğitime dahil edilmelidir. Kentin tüm kuruluşları sürece katılarak istihdam artırmaya yönelik stratejiler geliştirilmelidir. Öğrenmenin etkisini genişletmek üzere işte, evde, okulda, kentin her yerinde bilişim teknolojilerinin kullanımını artırılmalıdır. Başarıya ulaşmak, kazanım sağlamak üzere öğrenme tüm bireylerce kabul edilmelidir. Bireylerin dikkatini çekmek ve öğrenmeyi istekli yapmak için eğitimde kaliteyi artıran stratejiler geliştirip, bireylerin hayatlarının her döneminde öğrenmeyi sürdürmelerini sağlamak üzere bilgi-iletişim sistemleri geliştirilmelidir.

ÖK yapı taşlarını *Kişisel Gelişim ve Sosyal Uyum, Ekonomik Kalkınma ve Kültürel Zenginlik ile Sürdürülebilir Kalkınma* hedeflerinde ulaşılabilmesi için şu koşullar yerine getirilmelidir: Güçlü bir siyasi irade ve öğrenme vizyonuna bağlılık, kent hizmetlerinde ve planlamasında birey ve örgüt düzeyinde tam katılım, kentin insan, sosyal, kültürel ve entelektüel kaynaklarının tüm potansiyelini ortaya çıkarma ve kullanmaktır. ÖKA başarısında toplumun tüm kesimlerinin iş birliği büyük önem taşır.

Değişim vatandaşla Başlar. Önerileri UNESCO Genel Direktörü İrina BOKOVA'nın şu sözleri ile noktalamak yerinde olacaktır. "Yoksulluğu, açlığı bitirmek, sağlığı geliştirmek, gezegeni koruyup daha kapsayıcı, dirençli, barışçıl toplumlar inşa etmek istiyorsak; kadın ve kız çocukları başta, her insanın, hayat boyu kaliteli eğitime erişme hakkına sahip olması sağlanmalıdır. HBÖ evrensel insan hakkı olarak kabul edilmelidir"

Kaynakça

- Akbaş ve Özdemir, 2002. "Avrupa Birliğinde Yaşam Boyu Öğrenme", *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 155-156.
- Akıncı, Yıkcı ve Yiğit, 2004. "Değişen Kent ve Anladıklarımız", *Planlama TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını*, Sayı: 30, Aralık 2004/4, p. 90-95.
- Akman, 2017. "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Uluslararası Kuruluşlara Üyelikleri Üzerine Bir Değerlendirme", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Yıl: 2017, Cilt: 22, Sayı: 2, p. 485-510.
- Akyos ve Danış, 2011. **Küreselleşme ve Kent, Küreselleşme ve Demokrasi İçinde** (der. Ö. Adadağ ve C. Yıldızcan), İstanbul, p. 139-183.
- Aydın ve Memiş, 2014. "Sürdürülebilir Kentsel Kalkınma ve Katılımı Mesudiye İlçe Kurultayı Örneği Üzerinden Yeniden Sorgulamak", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1, p. 65-92
- Candy, 2003. "Planning Learning Cities: Addressing Globalisation Locally", ISOCaRP Kongresi Sonuç Bildirileri, 39. ISOCaRP Kongresi, 17-22 Ekim 2003, Kahire, Mısır.
- Çötel ve Yenen, 2012. "Kentsel Sistem Araştırmalarında Merkezi Yerler Kuramından Şehirsel Ağ Sistemine Geçiş", *Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezlerinden Üretilmiş Yayınlar*, Özel Sayı, 2012, p. 45-63.
- Emekli, 2014. "Öğrenen Turizm Bölgeleri, Kentler ve Kent Turizmine Kuramsal Yaklaşım", *Ege Coğrafya Dergisi*, Cilt: 20, Sayı: 2, 2011, (2014 yılında yayımlanmıştır) p. 27-39.
- Erkuş Öztürk, 2009. "Neden Büyük Firmalar Turizmle Yerel Ekonomik Kalkınmayı Sağlamada Halen Önemli? Antalya Örneği", *Planlama TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını*, S.: 46, Kasım 2009/2, p.73-79.
- Göksan, Uzundurukan, Keskin, 2009. "Yaşam Boyu Öğrenme ve Avrupa Birliği'nin Yaşam Boyu Öğrenme Programları", **1. İnşaat Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, 6-7, Kasım, 2009, Antalya, p.143-151.
- Göksu A. F. (2018). "Paylaşan Kentler İçin 10 Temel, Kentsel Strateji Danışmanlık", Proje geliştirme Limited Şirketi (01.06.2018).
- Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012. "Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme", *Sakarya University Journal of Education of Education*, 2/3, Aralık 2012, p. 34-48.
- Hamilton ve Jordan, 2010. "Learning Cities: The United Kingdom Experience", Heritage, Regional Development and Social Cohesion International Conference, 22-24 Haziran 2010, Östersund, İsveç.
- Kayan, 2015. "Küreselleşmenin Kentler Üzerindeki Etkileri ve Küresel Kentlerin Özellikleri İlgili Bir Değerlendirme", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt:10, Sayı:1, p. 271-295.

- Keleş, 2015. **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabevi, Ankara.
- Kiper, 2004. "Küreselleşme Sürecinde Kentlerimize Giren Yeni Tüketim Mekânları ve Yitirilen Kent Kimlikleri", *Planlama TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını*, Sayı: 30, Aralık 2004/4, p. 14-18.
- Kwon ve Schied, 2009. "Building Communities into Lifelong Learning Cities: The Case of the Republic of Korea", *Adult Education Research Conference*, p. 200-206.
- Köseoğlu, 2019. "Metropolitan Kentlerin Geleceği Yeni Yaklaşım, Model ve Uygulamalar", SETA Raporu, *Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayınları*, 26 Mart 2019.
- Kundak, 2013. "Sağlıklı Kentlerin ve Kentsel Direncin Oluşturulmasında Yenilikçi Yaklaşımlar", *Türkiye Sağlık Kentler Birliği Kentli Dergisi*, Yıl: 4, Sayı 13, Ekim - Kasım - Aralık 2013, p. 56-59.
- Longworth, 2017. *Changing Perceptions, Changing Cities, Changing Economies – A historical review of the development of Learning Cities and Learning Regions*, <https://www.thersa.org> (01.06.2018).
- Milli Eğitim Bakanlığı, 2014. "Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, **Cilt: 10**, Sayı: 1, 2009, p. 58-69.
- Osborne, 2014. "Learning Cities 2020", *Hungarian Educational Research Journal*, **Cilt: 4**, Sayı: 2, p. 23-31.
- Özcan ve Çakır Sümer, 2015. "Küreselleşmenin Kimliksiz Kentleri ve McDonald's Kent Kültürü", *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Yıl: 2015, **Cilt: 7**, Sayı: 13, p. 238-256.
- Pustu, 2006. "Tarihte Bulaşıcı Hastalık Salgınları", *Sayıştay Dergisi*, Yıl: 2006, Sayı: 60, p. 129-151.
- Samancı ve Ocakçı, 2017. "Hayat Boyu Öğrenme", *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl: 2017, **Cilt: 12**, Sayı: 24, p. 711-722.
- Sipahi, 2016. "Sürdürülebilir Kent Arayışında Cittaslow (Sakin Şehir) Üzerine Bir Değerlendirme", *Tarih Okulu Dergisi*, Mart 2016, Yıl: 9, Sayı: 15, p. 785-801.
- Şahan ve Yasa, 2017. "Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Yüksek Lisans eğitiminin öğrencilere katkısının değerlendirilmesi", *International Journal of Social Sciences and Education Research*, **Cilt: 3**, Sayı: 5, p. 1851- 1867.
- Tarhan ve Altun, 2016. "UNESCO ve Barış Eğitimi", *International Journal Of Field Education*, **Cilt: 2**, Sayı: 2, 2016, p. 58-71.
- Taşçı, Aydın, Kumtepe, Kumtepe, Kıyık Kıcırcı ve Dinçer, 2015. "Eskişehir'de Yaşam Boyu Öğrenme Başlığı Altında Yetişkin Eğitiminin Analizi", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 34, 2015, p. 197-211.
- Toprak ve Erdoğan, 2012. "Yaşamboyu Öğrenme: Kavram, Politika, Araçlar ve Uygulama", *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, **Cilt: 2**, Sayı: 2, p. 69-91.
- Tümtaş ve Ergun, 2016. "Küreselleşme ve Kentlere Etkileri", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Nisan 2016, Sayı: 37, p. 135-150.
- UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2014. "International Conference on Learning Cities Conference Reports", 21-23 Ekim 2013, Pekin, Çin, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000226720>.
- UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2015. *Guidelines for Building Learning Cities*, <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002349/234987e.pdf>.
- UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2015a. *The UNESCO Learning City Award Concept Note*, <http://uil.unesco.org/fileadmin/keydocuments/LifelongLearning/learning-cities/en-unesco-learning-city-award-concept-note.pdf>.
- UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2015b. *UNESCO Global Network of Learning Cities, Guiding Documents*, <http://uil.unesco.org/fileadmin/keydocuments/LifelongLearning/learning-cities/en-unesco-global-network-of-learning-cities-guiding-documents.pdf>.
- UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2017, "Third International Conference on Learning Cities Conference Reports", 17-20, Eylül, 2017, Cork, İrlanda, <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002607/260734e.pdf>.
- UNESCO UIL Hayat Boyu Öğrenme Enstitüsü web sayfası; <http://uil.unesco.org/> (01.02.2018)
- UNESCO Türkiye Milli Komitesi (UTMK) web sayfası <http://www.unesco.org.tr> (01.02.2018).
- Yönten Balaban ve İrden, 2017. "Türkiye'de Küreselleşmenin Kentler Üzerindeki Etkisi: Alışveriş Merkezleri ve İstanbul", *Yüzüncü Yıl Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2017, **Cilt: 1**, Sayı: Özel Sayı 4, p. 558-565.